

Územní plánování a samostatná působnost

Ve stávajícím stavebním zákoně i navrženém je rozdělení kompetencí následující:

- + rozhodování a schvalování v samostatné působnosti;
- + pořizování je přeneseným výkonem státní správy (služba obcím)

Velká města, reprezentovaná zejména Prahou, Brnem a Ostravou, požadují přesun územního plánování plně do samostatné působnosti.

Předkládanými argumenty pro samostatnou působnost na úseku územního plánování jsou především následující:

Obec si bude o svém území konečně rozhodovat skutečně sama

Častým argumentem proti současnému systému je, že obce si o svém území nemohou rozhodovat dle svého uvážení. Nový systém má toto napravit.

Skutečnost:

- **obce „své“ území „nevlastní“**; je to území nejen „jejich“, ale i kraje a státu a všechny tyto subjekty v něm mají své zájmy; a nejen tyto subjekty
- **i v novém systému se obce budou muset podřídit veřejným zájmům** reprezentovaným stanovisky dotčených orgánů; ta budou nadále závazná **a jejich rozporování bude obtížnější**; jiný postup by byl nejen v rozporu s právním pořádkem ČR, ale i s právem EU a mezinárodními úmluvami, jimiž je ČR vázána
- **územní plán bude muset i nadále být v souladu s nadřazenou dokumentací** (tedy dokumentací státu a kraje); jakékoliv nerespektování nadřazené dokumentace bude důvodem pro její neaplikaci
- **výsledný územní plán tak bude i nadále kompromisní společenskou dohodou v území, avšak za její podobu již bude plně zodpovídat samospráva**, a to včetně případných nezákonností v procesech pořizování

Obec si bude moci skutečně říci, co bude územní plán obsahovat

Obsah územního plánu je stanoven stavebním zákonem a to proto, že se jedná o veřejnou listinu závaznou pro rozhodování v území. Často se argumentuje tím, že malé obce nepotřebují takový rozsah obsahu územního plánu jako velká města.

Skutečnost:

- **i dnes platí, že územní plán má část povinnou a „nepovinnou“**, která je jeho součástí jen v případě, že je to účelné
- **ani v novém systému by nikdy nemohlo platit, že by samosprávy měly plnou volnost nad obsahem územního plánu**, protože v takovém případě by nemohl být z podstaty věci závazný pro rozhodování v území a ztratil by tedy své největší opodstatnění

Nad obcí již nebude „viset“ Damoklův meč přezkumu nadřízeného orgánu, protože v samostatné působnosti nadřízený orgán neexistuje

V současném modelu je nadřízeným orgánem příslušný krajský úřad, který může územní plán nebo jeho část v přezkumném řízení zrušit. Nový systém toto odstraní a případné spory bude rozhodovat přímo soud.

Skutečnost:

- **vydání územního plánu**, má-li být závazný, **bude vždy správním řízením** a je lhostejno, zda je vedeno v samostatné nebo přenesené působnosti, **tedy i zde bude nadřízený orgán, který o svou pravomoc nepřijde**
- **řešení sporů přímo před soudem je navíc nevhodné pro menší obce**, neboť je z podstaty věci nákladnější

Návrh na přesun územního plánování plně do samostatné působnosti je sice možný, avšak bude pro obce znamenat:

Zvýšení nákladů

- ≈ dnes obce **platí projektanta, pořizování platí stát**
- ≈ v samostatné působnosti platí, že i **pořizování musí zaplatit obec ze svého rozpočtu**
- ≈ **další náklady lze očekávat s nutností řešit spory u soudů**
- ≈ **pro mnohé obce se tak územní plán stane nedostupný**, čímž bude značně omezena možnost jejich dalšího rozvoje

Prodloužení procesu pořízení:

- ≈ obec **bude muset buď disponovat kvalifikovanou osobou nebo si její výkon zajistit jinak** (dohodou nebo veřejnoprávní smlouvou s jinou obcí)

Komplikované a zdlouhavé řešení sporů u soudů, resp. na jednání vlády:

- ≈ pokud **v současném systému** dojde k rozporu se stanoviskem dotčeného orgánu, **řeší se rozpor na úrovni státní správy dohodou** (dlužno dodat, že může být i v neprospěch obce), kterou obec může následně žalovat
- ≈ **v novém systému se bude muset obec stanovisku buď podřídít bez dalšího, nebo jej přímo žalovat u soudu**
- ≈ soudy však **nebudou rozhodovat věcnou otázku** stanoviska (tedy zda je požadavek oprávněný či nikoliv), **ale především jeho proporcionalitu** (zda je odůvodněný) **a zákonnost** (zda je podložen veřejným zájmem vyjádřeným v právním předpise)
- ≈ spory **mezi dvěma stanovisky bude sice i nadále řešit státní správa** uvnitř svých procesů, avšak bez mediační role MMR lze očekávat, že se resorty, jejichž orgány protichůdná stanoviska vydaly, nedohodnou a spory **budou velmi často překládány k rozhodnutí vládě**

Větší zodpovědnost samosprávy:

- ≈ i v současném systému je samozřejmě výsledek primárně na samosprávě, avšak **zákonnost zajišťuje primárně kvalifikovaný pořizovatel** (tedy státní správa)
- ≈ v novém systému by **zodpovědnost dopadla mnohem více na zástupce samosprávy (s největší pravděpodobností na starostu**, u zastupitelstva jakožto kolektivního orgánu je dovození zodpovědnosti problematické)

Prokorupční prostředí a placení náhrad:

- ≈ systém uzavírání veřejnoprávních smluv **může pro menší obce znamenat, že se dostanou pod tlak větších obcí**, aby některé otázky ve svém územním plánu řešily, či naopak neřešily
- ≈ případné omezení dozoru a kontrolu ze strany státu **bude znamenat časté soudní spory, které mohou ústít v rušení celého územního plánu a následné placení náhrad ze strany obcí**

Velká města, která jsou hlavními hybateli samostatné působnosti na úseku územního plánování, jsou si vědoma problémů menších obcí a nezapomínají na ně, proto se lze setkat i s následujícími argumenty:

Obec si bude moci zvolit, zda bude mít územní plánování v samostatné působnosti

Protože menší obce skutečně finančně pořizování nezvládnou, budou si moci zvolit na základě rozhodnutí zastupitelstva, zda budou pořizovat v samostatné působnosti, nebo jako dosud, tedy v kombinovaném modelu.

Skutečnost:

- × takovýto model **není možný, neboť odporuje přímo Ústavě**
- × **zastupitelstvo nemůže za žádných okolností rozhodovat o tom, co je nebo není samostatná působnost**
- × působnosti musí být stanoveny vždy pouze zákonem a to přímo

Pokud menší obec nezvládne pořízení sama, pořízení jí zaplatí stát

Navrhuje se také systém, kdy obce, které by pořízení samy nezvládly, by uzavřely veřejnoprávní smlouvu se svou obcí s rozšířenou působností (v samostatné působnosti), ta by jim pořízení zajistila a náklady by nesl stát.

Skutečnost:

- × **stát samostatnou působnost tímto způsobem hradit nemůže**
- × navíc **nelze nutit žádnou obec k tomu, aby uzavřela s jinou obcí jakoukoliv smlouvu**
- × dokonce zde dochází ke kombinaci pojmů, kdy obec s rozšířenou působností je pojmem z oblasti státní správy, přičemž tato „jednotka“ nemůže vykonávat samosprávu